

Kokoelmat ja poistot nykykirjastossa

8.9.2022

Pirkko Lindberg

Uusi kirjastolaki kaiken toiminnan perustana

- Kirjaston toimintaympäristö oli muuttunut
- Digitalisaatio oli tullut jäädäkseen
- Yhteiskunnan monikulttuurisuus
- Kirjaston rooli demokratian ja edistämisessä ja vahvistamisessa
- Henkilöstön pätevyysvaatimukset
- Kunta-alan muutokset, mm ikärakenne, sisäinen muuttoliike sekä maahanmuutto ja heikkenevä kuntatalous
- Uusi laki vahvistettiin 26.12.2016 ja tuli voimaan
1.1.2017

Vanha laki

- Kirjastopalvelut ovat maksuttomia
- Maakuntakirjastot
- Tarkat henkilöstön pätevyudet

Uusi laki

- + Varaukset ovat maksuttomia
- 18 maakuntakirjastosta 9 alueelliseen kehittämiskirjastoon (+valtakunnallinen kehittämiskirjasto)
- Ei tarkkoja pätevyysvaatimuksia, vain suositukset
- Maininta uudistuvasta kokoelmasta

2 § Lain tavoite

- Tämän lain tavoitteena on edistää:
 - 1) väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin;
 - 2) tiedon saatavuutta ja käyttöä;
 - 3) lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa;
 - 4) mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen;
 - 5) aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.
- Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat *yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus*.

6 § Yleisen kirjaston tehtävät

- Yleisen kirjaston tehtävänä on:
 - 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
 - 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
 - 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
 - 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
 - 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
 - 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.
- Yleisellä kirjastolla voi olla 1 momentissa mainittujen tehtävien lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä, alueellinen kehittämistehtävä ja erityinen tehtävä.
- Edellä 1 momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi yleisellä kirjastolla tulee olla tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö sekä riittävä ja osaava henkilöstö.

Lain vaikutus kokoelmaan

6 § 2.mom. Ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa

- Aktiivisen poisto-ohjelman tulisi olla osa kirjaston kokoelmapolitiikkaa, poisto-ohjelma voi olla kirjattuna esimerkiksi aineiston poistoperiaatteisiin tai kirjaston kokoelmapolitiikkaan
- Yksikään kirjasto ei voi hankkia ja säilyttää kaikkea tuotettua tietoa, vaikka kirjaston päätehtävä on tiedonlähteiden hankinta, säilytys ja saataville asettaminen
- Kun kokoelma on kohdannut kasvunsa rajat, on valittava jokin kolmesta vaihtoehdosta: joko hankitaan uusia tiloja, kokoelma jaetaan osiin tai sitä karsitaan (Evans & Zarnosky, 2000)

Tilat

6§ 5. mom. tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan

- Kaikissa kirjastoissa tulee olla tiloja laissa mainittuihin tarpeisiin
- Remonteissa ja korjaushankkeissa laki tulee huomioida
- Uusien tilojen rakentamisessa laki pohjana
- Esimerkki kirjastokentältä:

”Kun teimme hankesuunnitelmaa pääkirjaston tilojen modernisointia varten. Hankesuunnitelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa viime viikolla ja pykälässä vetosimme ihan ensimmäisenä kirjastolakiin ja sen kirjastolle antamiin tehtäviin, jotka vaikuttavat myös tiloihin: Vuoden 2017 alussa tuli voimaan laki yleisistä kirjastoista, jossa kirjaston perinteisten päätehtävien lisäksi määriteltiin kaksi uutta päätehtävää, jotka vaikuttavat kirjastojen toiminta- ja tilaratkaisuihin”

Tilat

- On tärkeää päästä mukaan rakennushankkeiden osalta heti alussa tilasuunnitteluun
- Laista tulee kohtia, jotka tulee huomioida suunnittelussa
- Arkkitehdit ja kuntien tilahenkilöstö eivät välttämättä ole ajan tasalla nykyisestä kirjaston konseptista
- Jo tarveselvitysvaiheessa tulee tuoda esille tilatarpeet uusien ja remontoitavien kirjastotilojen osalta
 - kansalaisten osallistaminen
 - tapahtumallisuus, tilat siihen
 - asukkaiden osallistaminen
 - tilojen tarjoaminen harrastamiseen, oppimiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
 - uudistuva kokoelma

Tilat

- Joskus aineistoa on karsittava uusien tilaratkaisujen tieltä
- Kirjasto ihmisille – ei vain kirjoille
- Työhuoneitakin voi karsia, monitilatoimistoratkaisut ym
- Arkkitehdille ja rakennuttajalle on avattava kirjastolakia rakentamisen ja remonttien yhteydessä (ehkä aika ajoin myös henkilöstölle)

Kuvat uudistetusta
Metsosta Tampereelta

Johtajan tehtävä kokoelman hoidossa

- Kirjastossa tulee olla kokoelmapoliittiset ohjeet, periaatteet tai ne voivat myös olla esim kimpan yhteiset, joita sovelletaan
- Varmistetaan, että suosituksia noudatetaan
- Esim poistot 8 %, tuore aineisto avokokoelmassa 40 %.
- Aineistoa tulee uudistaa säännöllisesti
- Poistot ovat jokapäiväistä työtä siinä missä hankintakin
- **Uudet hyllyt ja lisätila aineistolle eivät ole kestävä ratkaisu**

Ei näin

Kuvio 5.6.1. Kirjastojen oma arvio henkilöstön määrän riittävydestä kirjastolaissa mainittujen tehtävien hoitamisessa 2021.

Kokoelmista

- Evansin ja Zarnoskyn mukaan kokoelmat tulisi uudistaa perusteellisesti kymmenen vuoden välein
- Maakuntakokoelmia ei tarvitse ylläpitää
- Varastokirjasto ja kimpat mahdollisuutena
- Pienet kirjastot (esim lähikirjastot) eivät tarvitse varastoja
- Lahjoituksista voi luopua
- Aineisto esille ilmavasti
- Kirjakauppatyyli
- Less is more

School7, Public Library of Den Helder,
Netherlands (2016)

**Ehkä
näin?**

Hyvä sääntö on ”Yhtä paljon poistoja kuin ostoja”

Nekalan konttikirjasto, Tampere

Kokoelman hankinnasta

- Tampereen kaupunginkirjaston kotisivuilta:

”Aineiston hankinnassa otetaan huomioon väestön ikä- ja ammattirakenne sekä koulutus. Valintaan vaikuttavat aineiston käyttö ja asiakkaiden hankintaehdotukset. Kirjastoon ei hankita aineistoa, joka korostaa väkivaltaa, loukkaa ihmisoikeuksia tai halventaa vähemmistöjä.”

- Dataa ja tilastoja tulee käyttää aineiston valinnassa pohjana!

Aineiston poistaminen kokoelmien kehittämisen työvälineenä

- Aikaisempi periaate, ”mitä suurempi sen parempi kokoelma” -filosofia, on käännetty pääläelleen.
- Uusi käsitys suosii korkeintaan pieniä ja toimivia paperisia kokoelmia, aina ei niitäkään.
- ***Just in case*** -periaate on korvattu ***just in time*** ja ***just for you*** -johtotähdillä eli nykyinen kysyntä syrjäyttää ennakoitun käytön.
- Tämänkaltaisen ajattelumalli lisää paperisten aineiston poistotarvetta ja tekee karsinnan ajankohtaiseksi monessa kirjastossa.
- Suurien ja vähän käytettyjen kokoelmien säilyttämisestä on päinvastoin kuin ennen tullut vain vähäjärkisten puuhaa. (Wilén, 2011)

Aineiston poistaminen kokoelmien kehittämisen työvälineenä

- Mitään standardimenetelmää aineiston poistamiseksi kokoelmista ei ole.
- Kaikki riippuu kokoelman tarkoituksesta, sille asetetusta tehtävästä ja tavoitteista.
- Se, mikä toimii yhdessä kirjastossa, ei ehkä toimi toisessa, joitakin yleisperiaatteita aineiston poistossa tai siirroissa on kuitenkin hyvä noudattaa. Kokoelmista tulee tehdä käyttökelpoiset.
- Kirjojen hankinta ja poistaminen pitää olla oikeassa suhteessa.
- Kirjat on myös järjestettävä niin, että niiden elinvoimainen funktio eli se, että ne saatetaan tekemään työtä ihmisten hyväksi, pääsee parhaiten esille. (Wilén, 2011)

KUNTA	kokoelma 31.12.2019	määrätavoite vuodessa KPL	poisto-määrä	%	
		8 %	1.1.-30.11.		
Akaa	117327	9386,16	7952	7 %	
Hämeenkyrö	70883	5670,64	4702	7 %	
Ikaalinen	73463	5877,04	3516	5 %	
Juupajoki	23077	1846,16	1848	8 %	
Kangasala	168205	13456,4	18 866	11 %	
Kihniö	31673	2533,84	559	2 %	
Lempäälä	146776	11742,08	11109	8 %	
Mänttä-Vilppula	112764	9021,12	5743	5 %	
Nokia	135193	10815,44	2784	2 %	
Orivesi	71603	5728,24	5254	7 %	
Parkano	59776	4782,08	2364	4 %	
Pirkkala	109692	8775,36	6567	6 %	
Punkalaidun	38113	3049,04	5042	13 %	
Pälkäne	90271	7221,68	4967	6 %	
Ruovesi	49642	3971,36	3057	6 %	
Sastamala	238854	19108,32	11741	5 %	
Tampere	968300	77464	85224	9 %	
Urjala	55364	4429,12	2202	4 %	
Valkeakoski	93300	7464	5029	5 %	
Vesilahti	41550	3324	2284	5 %	
Virrat	66683	5334,64	3433	5 %	
Ylöjärvi	209609	16768,72	13830	7 %	

Tutkimustietoa poistamisesta

- Poistojen tekemättömyyteen on lukuisia syitä, joista osa on psykologisia: viivyttely, virheen tekemisen pelko, ajan puute ja pelko siitä, että tulisi syytetyksi kirjanpolttajaksi.
- Poistoista vastaavat henkilöt saattavat pelätä myös asiakkaiden tai kirjaston taustaorganisaation vastustusta.
- Vastustuksen sijaan asiakkaat voivat kuitenkin myös antaa tukensa poistoprosessille.
- Riippumatta siitä, kannattavatko vai vastustavatko asiakkaat poistoja, heidät on otettava huomioon poisto-ohjelman yhteydessä. On tiedostettava ne edut ja haitat, joita asiakkaille voi koitua poistojen seurauksena. (Tolvanen 2017)

Poistamisen haasteita

- Poistojen tekemisessä koettuja haasteita olivat mm. aineistomäärärahan väheneminen ja ajanpuute.
- *”Poistettaessa on nykyään mietittävä tarkemmin, kelpaisiko hieman tahraainenkin kirja vielä lainattavaksi, koska niteitä kyseisestä kirjasta on vain muutama”*
- Aineiston poistaminen herättää kirjaston työntekijöissä monenlaisia tunteita. Vastauksissa kerrotaan kuitenkin myös helpotuksesta, joka syntyy, kun sisällöltään vanhentuneista ja tahraantuneista teoksista pääsee eroon ja uudelle aineistolle saadaan tilaa.
- Kuitenkaan asiakkaiden nähden kirjoja ei uskalleta repiä, sillä asiakkaalle kirjan katsotaan olevan pyhä. (Tolvanen, 2017)

Poistamisen haasteita

- Poistamisen kerrottiin tuovan usein ristiriitaisia tunteita, koska kokoelman tason pitäisi pysyä laadukkaana, uusiutuvana, monipuolisena ja määrältään riittävänä asiakkaiden tarpeisiin nähden.
- Vanhan aineiston poistaminen mietityttää vastaajaa, koska uusista teoksista pystyy hankkimaan yhä pienempiä nidemääriä
- Tutkimuksen kirjastoaineiston poistoprosessiteeman vastauksista nousi esille, että poistoja ei tehdä tarpeeksi.
- Näin ollen poistamisen tehostamisessa on kirjastoilla vielä paljon tehtävää. (Tolvanen, 2017)

Poistamisen haasteita

- Kaikki haastatellut kirjastot kokivat ajan puutteen haasteeksi poistojen teossa.
- Myös aineistomäärärahan vähyys, lainausmäärätietojen puute, poistavan henkilöstön riittämätön aineistojen tuntemus ja erilaiset negatiiviset tunteet poistoihin liittyen tulivat vastauksissa esille.
- Asioita, joiden voidaan ajatella helpottavan poistojen tekoa olisivat
 - dokumentoitu kuvaus poistoprosessista
 - henkilöstön selkeä työnjako poistoissa
 - e-aineistojen käyttömahdollisuudet asiakkaille
 - yhteiset kokoelmat omassa kirjastokimpassa.
- Vastausten perusteella poistoprosessia on kirjastoissa mahdollista tehostaa, mutta keinovalikoima on rajallinen. (Tolvanen, 2017)

Poistamisen haasteita

- Kirjastot joutuvat kamppailemaan niukoilla taloudellisilla resursseilla. Tätä tilannetta on vaikea muuttaa.
- Jokainen kirjaston työntekijä voi kuitenkin omalla aktiivisuudellaan kehittää aineistojen tuntemustaan.
- Täydennyskoulutusmahdollisuuksia kannattaa myös pitää silmällä.
- Työn mielekkyys on paljolti kiinni hyvästä johtamisesta ja kaikkien työntekijöiden työyhteisötaidoista.
- Tämä koskee epäilemättä myös poistotyötä, jossa usein toimitaan tiiminä. (Tolvanen, 2017)

Kellutus

- Tampereella aloitettiin kellutus helmikuussa 2016
- Keskitettyyn valintaan siirtyminen oli sen jälkeen välttämätöntä ja alkoi alkuvuonna 2017
- Tavoitteena mm. Yhteinen monipuolinen kokoelma
- Asiakaslähtöisyyden parantaminen
- -> Asiakkaat muovaavat omat kokoelmansa
- -> Pienten kirjastojen kokoelman monipuolistuminen
- Yhteiset käytännöt kokoelmanhoidossa
- Kollektiivisen ammattitaidon ja toisten osaamisen arvostuksen lisääntyminen

Kellutuksen suurimmat pelot ja uhkakuvat

- Aineisto katoaa omasta kirjastosta muihin kirjastoihin
- Aineisto kulkeutuu väärään paikkaan
- Asiakas ei enää löydä sarjan ensimmäistä / tiettyä osaa
- Asiakkaat eivät halua varata
- “Meidän” asiakkaat kärsivät muutoksesta

- Tärkeää päästä eroon ”minun kirjastoni, meidän asiakkaat” – ajatuksesta
- Aineisto hankitaan kirjastoverkkoon

Kellutuksen havaintoja

Tulviminen:

Tietyt kirjastot täyttyivät

- Hyvät kulkuyhteydet
- Laajat aukiolot

Kuivuminen

Toiset kirjastot tyhjenivät

- Isot kirjastot: Pääkirjasto ja Hervanta
- Isot kokoelmat valuivat hiljalleen muualle

Kellutuksen kokemuksia

- Lastenaineisto karkaa
 - Pääkirjastosta valuu lastenaineisto lähikirjastoihin.
 - Kirjastoauto täydentää kokoelmaansa pääkirjastosta
 - Kirjastoautosta lainattua aineistoa palautetaan lähikirjastoihin.
- Pyydetty lähikirjastoja lähettämään triplat ja sitä useammat niteet Metsoon.
- Case: Metsossa 0 hyllyssä, lähikirjastoissa yhteensä 14 kpl hyllyssä.
 - > Ei tehdä täydennystilausta.

Yhteenvetona kellutuksesta

- Pian kellutuksen alettua tuntui hassulta, että koskaan on edes toimittu toisin.
- Kellutuksen alkuvaiheessa on kuitenkin tärkeää, että henkilökunnalla on mahdollisuus keskustella avoimesti aiheesta ja tuoda esiin huoliaan ja havaintojaan.
- Esimiesten on siksi oltava hyvin kartalla kellutuksen syistä ja käytännöistä.
- Kellutus vaikuttaa kaikkiin, ja on kaikkien yhteinen juttu!
- Vaikka välillä ahistaa, ei kannata hötkyillä - asiat pyörivät lopulta omalla painollaan pienellä avustamisella.

(Salmenkangas, 2019)

Keskitetty valinta

- Valintaryhmät eri aineistoille
- Esimerkiksi kauno, elokuvat, lapset ja nuoret, pelit, tieto jne
- Valintaryhmiin voi hakea, valitsijat vaihtuvat
- Ei sidottu ammattinimikkeisiin
- Tampereen kellutuksen pohjalla Lean-hanke
- Tehtiin lean-casena mallinnus keskitetystä valinnasta
- Hyödyt ehdottomasti suuremmat kuin haitat
- Poistaa paljon päällekkäistä työtä

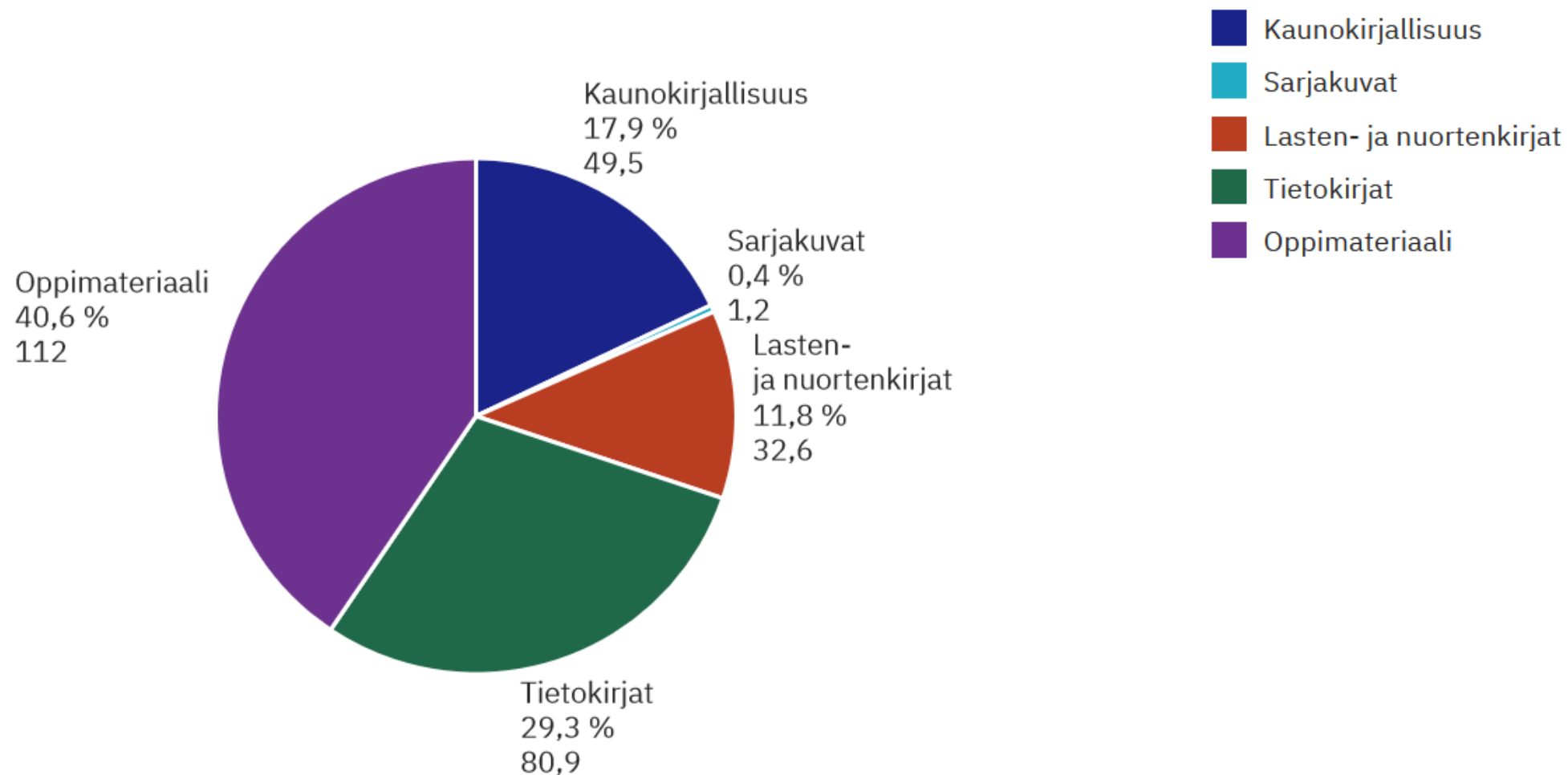
Kirjallisuuden myynnin kehitys

- Vuoden 2022 alkupuoli näyttää kirjamyynnin kasvua 5,5 %
- Yleisen kirjallisuuden myynti nousi alkuvuonna 5,5 % verrattuna vuoden 2021 ensimmäiseen puoliskoon.
- Kustantajien myynnistä yli puolet tuli sähköisistä formaateista, joiden myynti kasvoi 13 %.

Myynti pähkinänkuoressa

Myynnin jakautuminen kirjallisuuslajeittain 2021

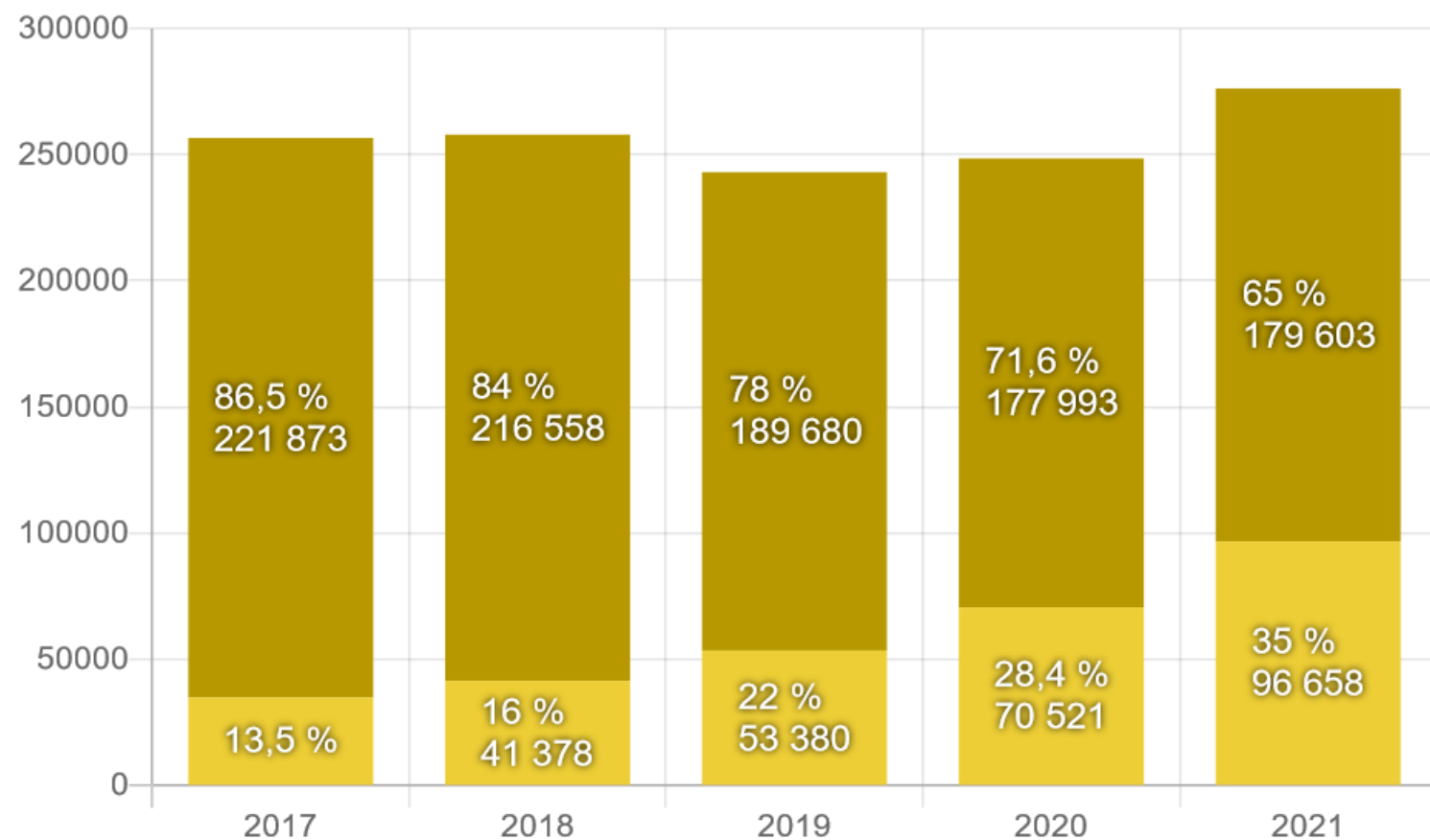
Arvonlisäveroton nettomyynti 276,3 milj. €

Aikasarja

Kokonaismyynti kirjallisuuslajeittain 2017–2021

Painetut ja sähköiset kirjat, arvonlisäveroton nettomyynti 1000 €

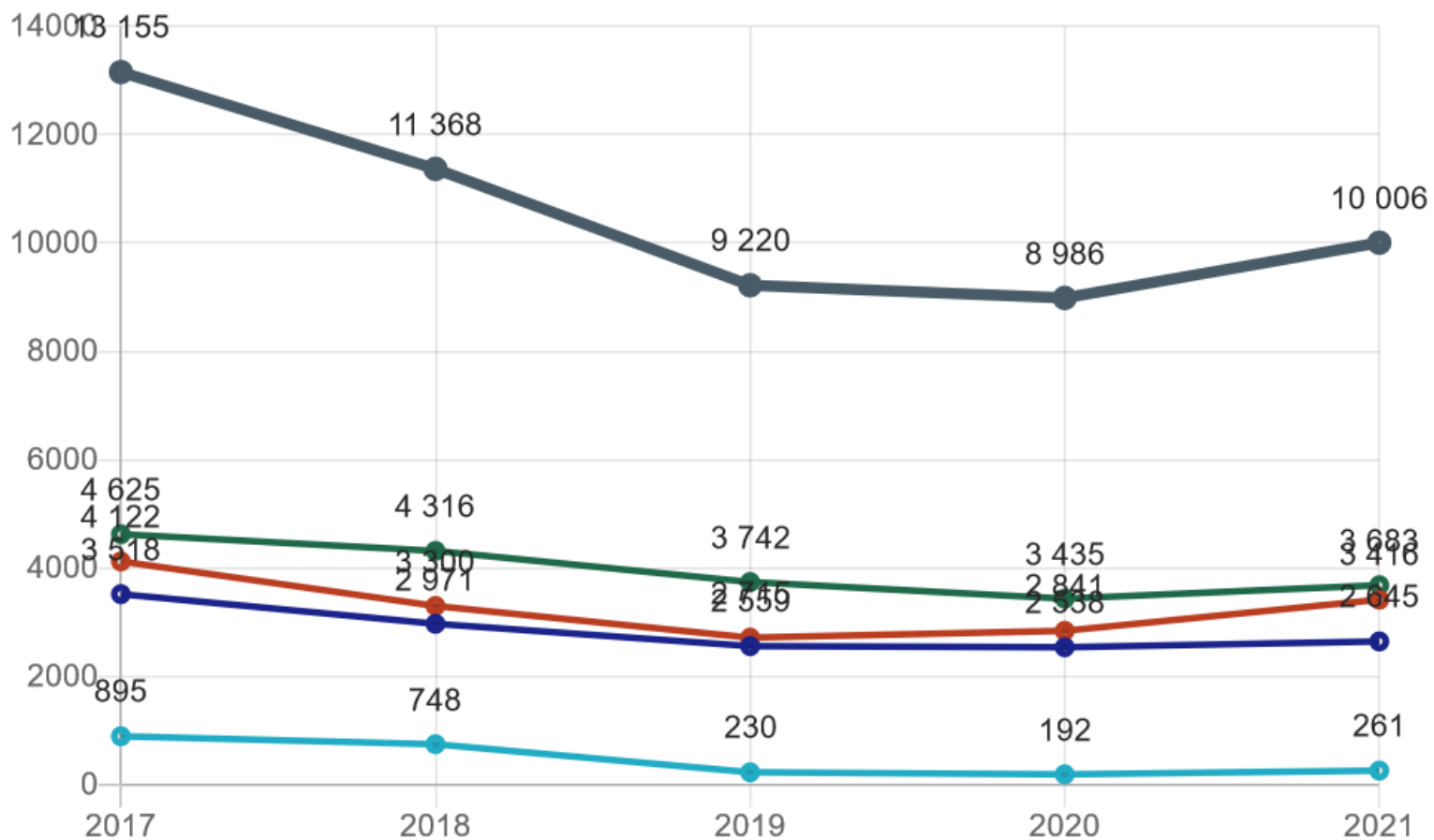
Lähde: Suomen Kustannusyhdistys

- Kaunokirjallisuus
- Sarjakuvat
- Lasten- ja nuortenkirjat
- Tietokirjat
- Yleinen kirjallisuus**
- Peruskoulun oppimateriaali
 - Alakoulun oppimateriaali
 - Yläkoulun oppimateriaali
 - Toisen asteen oppimateriaali yhteensä
 - Lukion oppimateriaali
 - Muu toisen asteen oppimateriaali
 - Muu oppimateriaali
- Oppimateriaali yhteensä**
- Kaikki yhteensä**
- Painetut kirjat
- Sähköiset julkaisut

Muutostrendi

Painettujen kirjojen myynti 2017–2021

1000 kpl

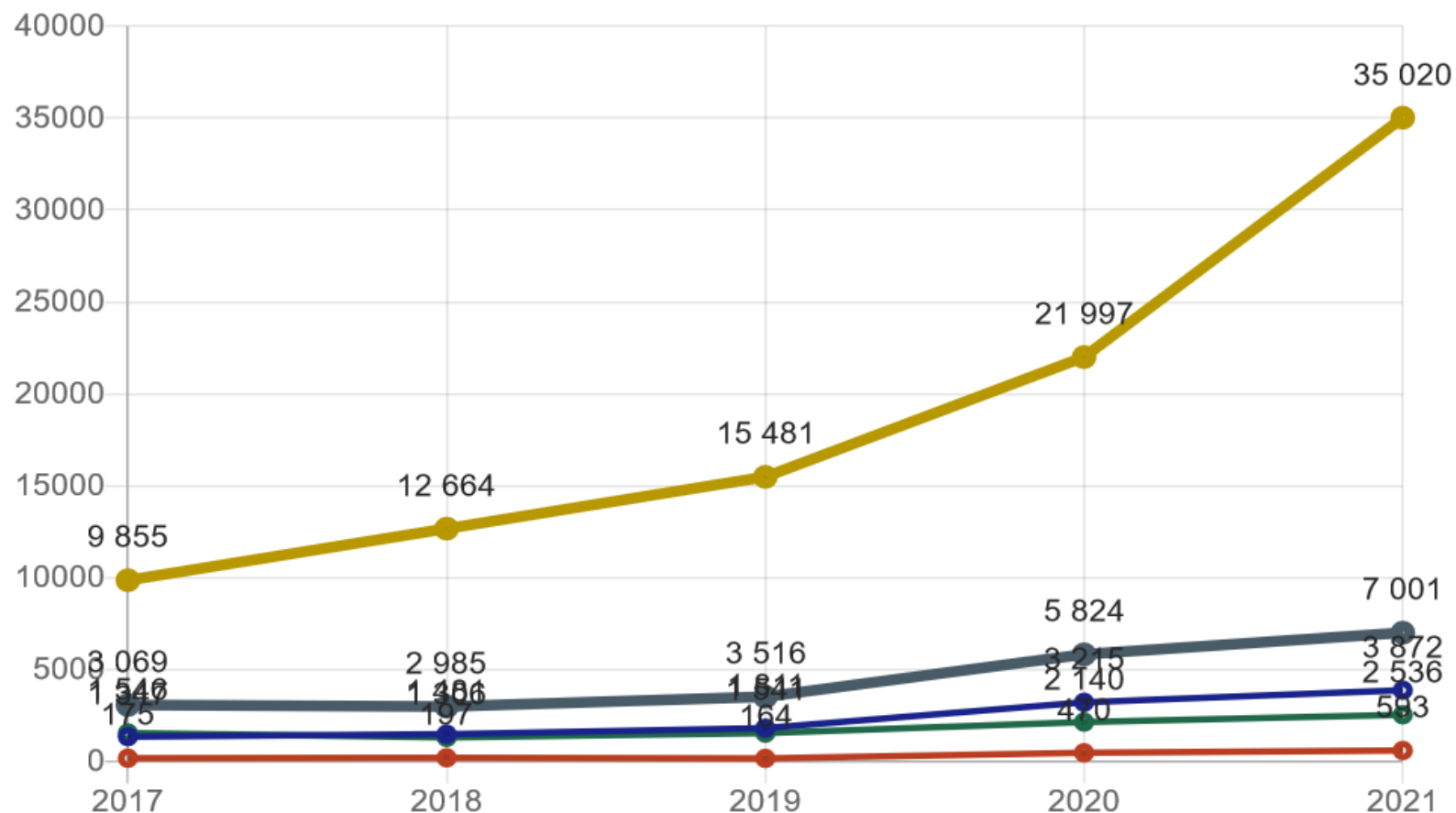
- Kaunokirjallisuus
 - Kotimainen kaunokirjallisuus
 - Käännetty kaunokirjallisuus
- Sarjakuvat
- Lasten- ja nuortenkirjat
 - Lastenkirjat
 - Nuortenkirjat
- Tietokirjat
 - Yleisteokset
 - Filosofia, psykologia, rajatieto
 - Uskonto
 - Yhteiskunta
 - Maantiede, matkat, kansatiede
 - Luonnontiet., matem., lääket.
 - Tekniikka, teollisuus ym.
 - Taiteet, liikunta
 - Kirjallisuus, kielitiede, sanakirjat
 - Historia, muistelmat
- Yleinen kirjallisuus

Lähde: Suomen Kustannusyhdistys

Muutostrendi

Sähkökirjojen myynti 2017–2021

Arvonlisäveroton nettomyynti 1000 €

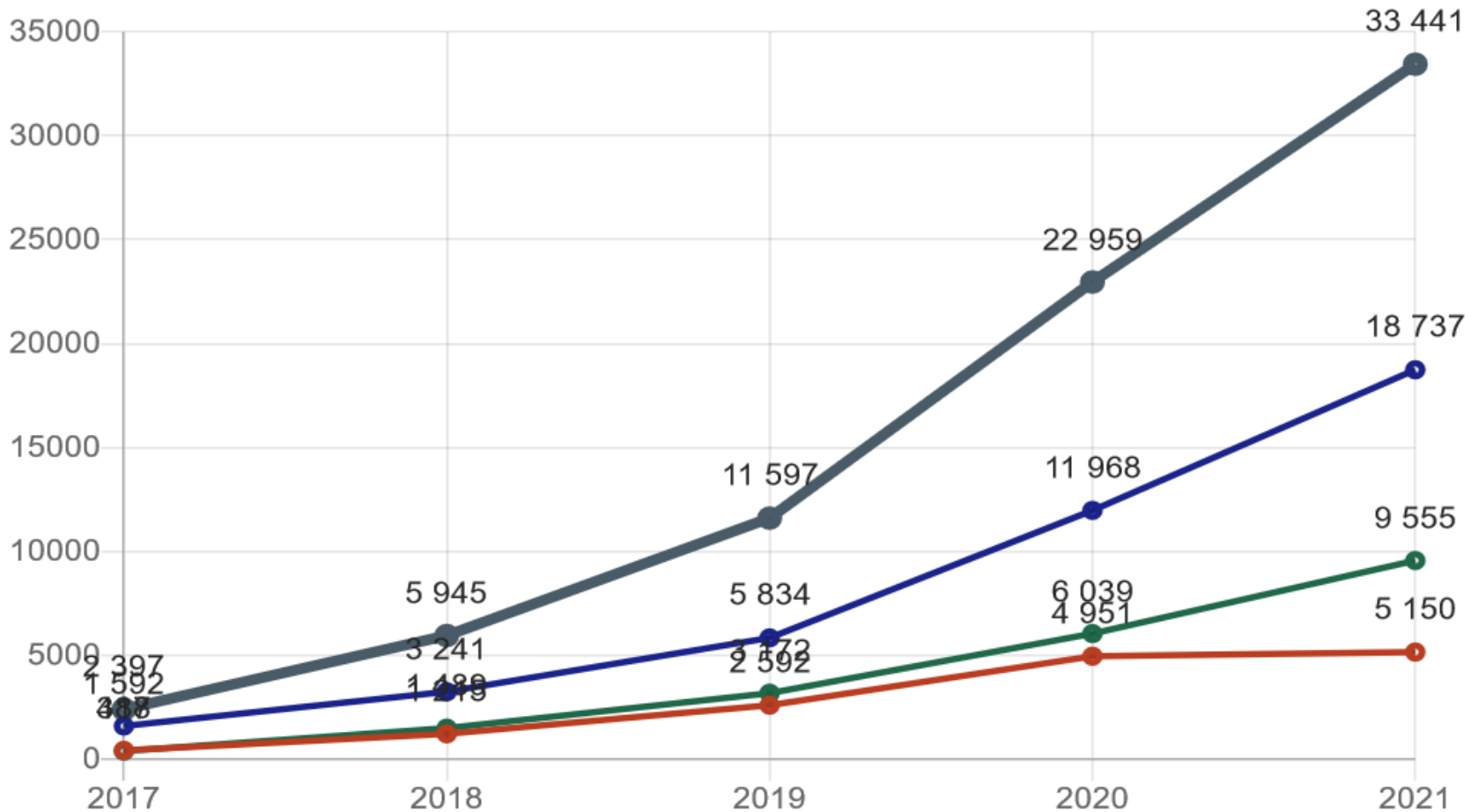
Lähde: Suomen Kustannusyhdistys

- Kaunokirjallisuus**
 - Kotimainen kaunokirjallisuus
 - Käännetty kaunokirjallisuus
- Lasten- ja nuortenkirjat**
 - Lastenkirjat
 - Nuortenkirjat
- Tietokirjat**
- Yleinen kirjallisuus**
 - Peruskoulun oppimateriaali
 - Alakoulun oppimateriaali
 - Yläkoulun oppimateriaali
 - Toisen asteen oppimateriaali yhteensä
 - Lukion oppimateriaali
 - Muu toisen asteen oppimateriaali
 - Muu oppimateriaali
 - Oppimateriaali yhteensä**
- Kaikki yhteensä**

Muutostrendi

Äänikirjojen myynti 2017–2021

Arvonlisäveroton nettomyynti 1000 €

- Kaunokirjallisuus
 - Kotimainen kaunokirjallisuus
 - Käännetty kaunokirjallisuus
- Lasten- ja nuortenkirjat
 - Lastenkirjat
 - Nuortenkirjat
- Tietokirjat
- Yleinen kirjallisuus
- Peruskoulun oppimateriaali
- Alakoulun oppimateriaali
- Yläkoulun oppimateriaali
- Toisen asteen oppimateriaali yhteensä
 - Lukion oppimateriaali
 - Muu toisen asteen oppimateriaali
- Muu oppimateriaali
- Oppimateriaali yhteensä**
- Kaikki yhteensä**

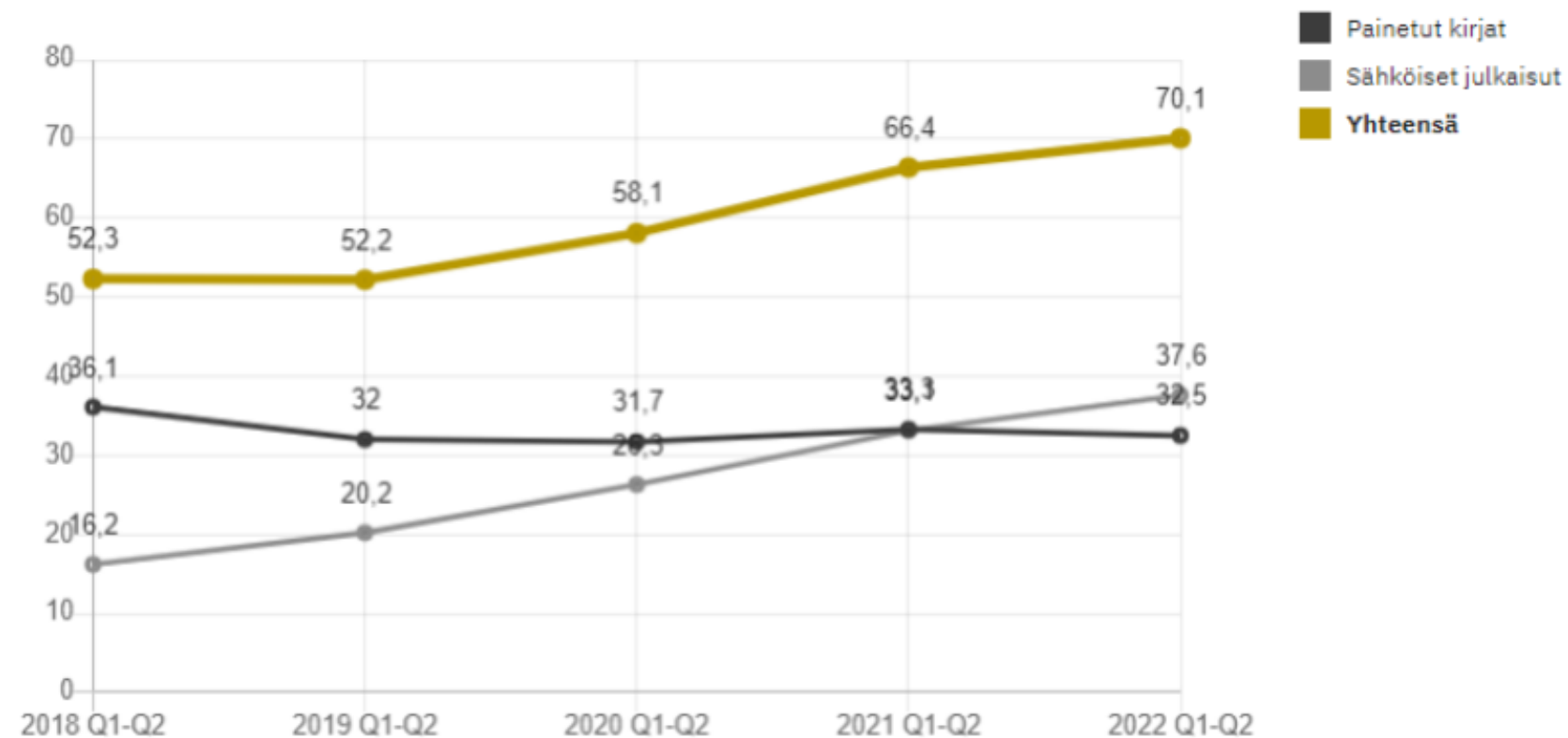
Lähde: Suomen Kustannusyhdistys

Kokonaismyynti

Muutostrendi

Kokonaismyynnin kehitys Q1-Q2 2018–2022

Arvonlisäveroton nettomyynti milj. €

Lähde: Suomen Kustannusyhdistys

Kokoelmien kehitys kirjastoissa, koko maa 2017-2021

Kokoelmat	2017	2018	2019	2020	2021
Kokoelmat / Asukasluku	6,43	6,61	6,19	6	5,87
Kokoelmat: Kirjat / Asukasluku	5,51	5,65	5,29	5,14	5,04
Kokoelmat: Musiikkiäänitteet / Asukasluku	0,40	0,41	0,38	0,35	0,33
Kokoelmat: Kuvatallenteet / Asukasluku	0,20	0,21	0,20	0,20	0,19
Poistot / Kokoelmat	6,52	7,48	7,34	8,33	6,77

Hankintojen kehitys kirjastoissa, koko maa

Hankinnat	2017	2018	2019	2020	2021
Hankinnat / (Asukasluku / 1000)	332,03	354,50	320,10	307,67	304,13
Hankinnat: Kirjat / (Asukasluku / 1000)	287,90	310,20	282,65	278,23	280,35
Hankinnat: Musiikkiäänitteet / (Asukasluku / 1000)	11,49	10,85	8,71	6,99	6,04
Hankinnat: Kuvatallenteet / (Asukasluku / 1000)	15,55	15,24	11,91	9,63	7,66

Asiakkaat, koko maa

Asiakkaat	2017	2018	2019	2020	2021
Fyysiset käynnit / Asukasluku	9,15	8,97	9,79	6,41	5,85
Fyysiset käynnit / Aukiolotunteja	30,39	26,24	27,13	22,75	16,17
Toimintakulut tilastovuonna / Fyysiset käynnit	6,26	6,47	6,09	8,97	10,27
Lainaajia / Asukasluku %	35,46	35,51	36,40	33,06	29,65

Lainauksen kehitys, koko maa 2017-2021

Lainaus / Asukas	15,57	15,66	15,67	12,81	13,82
Kokonaislainaus / Asukasluku	15,57	15,66	15,67	12,81	13,82
Lainaus: Kirjat / Asukasluku	12,17	12,46	12,72	10,59	11,70
Lainaus: Musiikkiäänitteet / Asukasluku	0,54	0,46	0,42	0,30	0,28
Lainaus: Kuvatallenteet / Asukasluku	1,15	1,08	0,99	0,73	0,62

E-kirjakokoelmat 2017-2021

E-kirjakokoelma	73 480,93	73 558,27	107 379,50	155 141,41	182 467,50
E-kirjojen hankinnat	39 244,11	42 490,34	68 886,14	138 507,19	139 009
E-kirjojen käyttökerrat (lainaus)	561 792,13	601 602,89	1 155 437,24	1 580 236,86	1 586 813,45

Aineistokulut 2017-2021

Kirjastoaineistokulut	36 721 002,03	31 721 769,48	36 491 437,51	35 947 202,31	36 515 049,28
Kirjojen hankintakulut	23 557 348,35	20 773 907,54	23 773 864,69	23 496 396,33	23 922 449,93
E-aineistokulut	1 892 178,83	1 604 831,46	2 547 580,15	3 235 627,09	3 646 349,17

Varastoinnista

- Kunnassa kannattaa olla korkeintaan vain yksi varasto (= lähikirjastoissa ei ole omia varastoja).
- Kannattaa myös miettiä alueellisesti, mitä kimpan kirjastoissa todella tarvitsee varastoida.
- Varastokirjasto toimii hyvin, sieltä lainat tulevat yleensä vuorokaudessa ja maksutta edelleen.
- Monessa kunnan kirjastossa on se aivan sama rakkaus niihin omiin, vanhoihin kirjoihin, mitä meillä oli lähikirjastoissa ennen yhteiskokoelman ja kellutuksen aikaa. (Helén, 2021)
- Peräänkuulutan rohkeutta!

Lopuksi

- Ei hankita liikaa aineistoa (aineistohävikki vähenee)
- Tehdään selkeät kokoelmapoliittiset linjaukset, joita noudatetaan
- Linjauksissa/ohjeissa määritellään vuosittainen poistotaso ja sitä seurataan
- Hankitaan aineisto koko verkolle, pienikin kunta voi kelluttaa (yhteiskellutus alueella)
- Merkitään poistaminen henkilöiden toimenkuviin
- Ei tehdä mutu-hankintoja eikä –poistoja
- Perustetaan hankinnat ja poistot dataan ja tilastoihin
- Varataan poistoille aikaa
- Ollaan avoimia ja rohkeita

Lopuksi

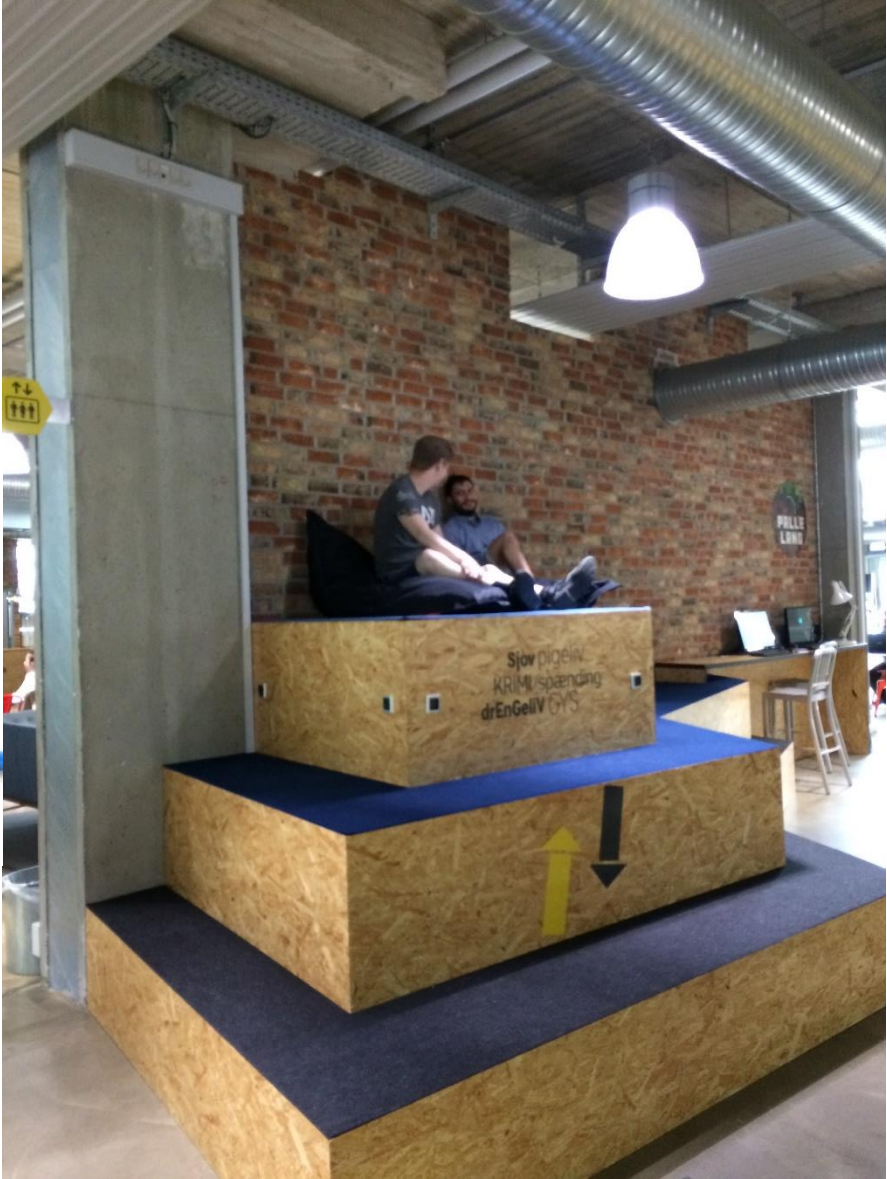
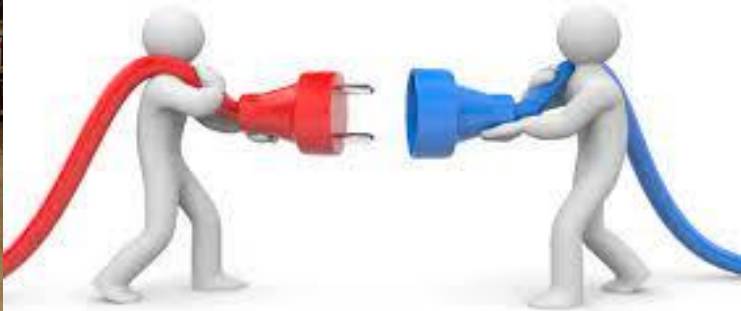
- Katsotaan omaa kirjastoa uusilla silmillä
 - miltä hyllyt näyttävät
 - onko aineisto houkuttelevasti esillä
 - ovatko hyllyt täynnä
 - minkälaiset opasteet ovat
- Houkuttelisiko oma kirjahyllysi sinua kuljeksimaan ja tekemään löytöjä niiden välissä?

♥ Ollaan avoimia ja rohkeita muutokselle ♥

The Storyhouse Library, Chester, UK

FROM COLLECTION TO CONNECTION

Lähteet

- Evans, G. & Zarnosky, M. 2000. Developing Library and Information Center Collections. 4th ed. Englewood: Libraries Unlimited
- Helén, Maarit Kirjastokierrokset 2019-2020, yhteenvetoa. Power Point –esitys 24.2.2021
- Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>
- Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yleisistä kirjastoista 660/2017 <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170660>
- Kirjastolain perustelut <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160238>
- Peruspalvelujen arviointi 2021. Aluehallintovirastojen vuotta 2021 koskeva peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Yleisten kirjastojen henkilöstön riittävyys ja osaaminen sekä kirjastojen johtaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, aluehallintovirastot, peruspalvelujen arvioinnin valtakunnallinen koordinaatioryhmä. Aluehallintovirastojen julkaisu 141/2022
- Salmenkangas, Niina Kellutuskokemuksia Tampereelta, luento 26.11.2019
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot 2021. <https://tilastot.kirjastot.fi/>
- Tolvanen, Rosaliina (2017) Kirjastoaineiston poistot ja poistomyynti Itäsuomalaisissa yleisissä kirjastoissa Opinnäytetyö Kirjasto- ja tietopalvelun tutkinto-ohjelma Oulun ammattikorkeakoulu.
- Wilen, R. (1). Aineiston poistaminen kokoelmien kehittämisen työvälineenä. *Signum*, (1). Noudettu osoitteesta <https://journal.fi/signum/article/view/4059>

KIITOS!

pikelind@gmail.com

